

2014RGW11

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water d.d. 25 november 2013 in het Provinciehuis van Utrecht

Aanwezig:

Drs. A.H.L. Kocken (voorzitter), drs. R.W. Krol (gedeputeerde), E.R.M. Balemans (VVD), drs. F.H.W. Bekkers (GroenLinks), mw.drs. U.P. Blom (PvdA), drs. J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere (PVV), mw. P. Doornenbal (CDA), mr. R.N.S. Emons (VVD), J. Fastl (GroenLinks), drs. C. de Heer (ChristenUnie), J.J. van der Helm (PVV), ir. N.J.P. Hoefnagels (D66), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), W.J. Joustra (VVD), ing. D. Kiliç (PvdA), C.J. van Kranenburg MA (ChristenUnie), J. v.d. Lagemaat (SGP), mw.drs. A.M.C. Mineur (SP), dhr. A.M. Meijer (SP), T. van Oosterom (CDA), ing. H.N. Scherer (PVV), W. van der Steeg (PvdD), dr. I. Thonon (D66) en C. Westerlaken (CDA);

Afwezig: drs. R.E. de Vries (gedeputeerde);

Van ambtelijke zijde aanwezig: drs. H. Schoen (griffier) en mw. M.J. Strijbos (verslag)

1. Opening

De voorzitter, de heer Kocken, opent de vergadering met een woord van welkom.

De voorzitter memoreert dat dit een besloten bijeenkomst is naar aanleiding van de ingelaste Statenvergadering en het betreffende Statenvoorstel deze avond om 19.00 uur.

2. Statenvoorstel

De voorzitter laat weten dat gedeputeerde Krol een toelichting zal geven op de inmiddels ingediende vragen van de commissieleden.

Gedeputeerde Krol memoreert de discussie in de vorige Statenvergadering over de windmolens in Lage Weide. De windmolens zijn opgenomen in de PRS en PRV. Dit betekent dat, op het moment dat de gemeenteraad van Utrecht een afwijzend besluit neemt over de locatie Lage Weide, de provincie moet overgaan tot het verzoek tot het maken van een provinciaal inpassingsplan of het geven van een proactieve aanwijzing.

Er zijn twee redenen om hierover nu van gedachten te wisselen:

- Bij de vaststelling van de PRS is meermalen aangegeven dat bij een aantal locaties het bestaan van gemeentelijk draagvlak randvoorwaarde zou moeten zijn. Draagvlak is niet een juridische term binnen ruimtelijk ordening, wat het ingewikkeld maakt. Het is echter wel door de meerderheid van de Staten bij de vaststelling van de PRS uitdrukkelijk als criterium meegegeven. Op het moment dat PS vinden dat het criterium draagvlak gehanteerd moet worden, dan zou dat niet meer kunnen op het moment dat de gemeenteraad van Utrecht in zijn vergadering van 3 december aanstaande een afwijzend besluit neemt. Dan kan de Staten worden verzocht een inpassingsplan te maken of een proactieve aanwijzing te geven. Vervolgens moeten PS, met behulp van een provinciaal inpassingsplan of een proactieve aanwijzing, de gemeente Utrecht verplichten om Lage Weide alsnog voor windenergie mogelijk te maken. Dit is echter in strijd met wat in de PRS en PRV is afgesproken en in strijd het coalitieakkoord.

Dit was voor het college reden om de Staten de gelegenheid te bieden hierover de regie te houden. Op het moment dat de Staten dit niet zouden doen en er komt een afwijzing terwijl het in de PRV staat opgenomen, dan zijn de Staten gehouden om dit te doen - doen de Staten dit niet, dan is er sprake van taakverwaarlozing. De minister neemt dit dan over en maakt, op

kosten van de Staten, een inpassingsplan. Met het nemen van een voorbereidingsbesluit geven de Staten aan dat daarmee invulling wordt gegeven aan datgene wat in de PRS en PRV over draagvlak staat opgenomen. Met het voorbereidingsbesluit wordt als het ware het in de PRV vastgelegde besluit stil gezet. Als de gemeenteraad van Utrecht het besluit neemt dat er geen windmolens op Lage Weide zullen komen en dit indient bij de provincie, dan geeft de provincie aan dat het besluit is bevroren. Als de gemeenteraad in de komende maanden een ander besluit neemt, dan kan het voorbereidingsbesluit worden ingetrokken of kan men het laten verlopen waarna het na zes maanden verdwijnt. Normaal zou die zes maanden worden benut om de PRV te wijzigen.

Een voorbereidingsbesluit moet worden genomen voordat de gemeenteraad Utrecht een besluit neemt op 3 december aanstaande. Vandaar de ingelaste Statenvergadering.

- Conservatoire besluiten worden over het algemeen niet in openbaarheid genomen omdat een dergelijk besluit niet eerder rechtskracht heeft dan op het moment dat het wordt gepubliceerd. Dit betekent dat, als de Staten deze avond een besluit nemen en dit wordt op zijn vroegst woensdagmorgen gepubliceerd, de werkingskracht van het besluit op woensdagmorgen intreedt. Er is een theoretisch risico dat dinsdag iemand bij de gemeente Utrecht een aanvraag indient, met de eerder geschetste gevolgen. Dit is de reden waarom het een vertrouwelijk document is en waarom de vergadering vertrouwelijk is. Spreker is er voorstander van om ook de nu volgende Statenvergadering als besloten te beschouwen, het is voor het college echter geen probleem als de Statenvergadering openbaar is. Het risico is gering dat iemand tussen deze avond en woensdagmorgen een Wabovergunning indient die wordt afgewezen. Maar er is een risico en de Staten moeten hiervan op de hoogte zijn.

Een aantal fracties heeft vragen ingediend over het voorbereidingsbesluit. Een deel daarvan is reeds beantwoord.

- De reden voor een voorbereidingsbesluit is om te voorkomen dat er daarna voor PS geen eigen afweging meer mogelijk is.
- Wat als de gemeente later wel instemt met de locatie Lage Weide? Het voorbereidingsbesluit wordt dan ingetrokken.
- Moet de PRV worden herzien als de gemeente Utrecht niet instemt? Binnen zes maanden moet de PRV dan worden herzien.
- Is de termijn zes of twaalf maanden? De tijd voor het voorbereidingsbesluit is zes maanden.
- Stel dat over vijf maanden de gemeente Utrecht in overleg met Energie U besluit akkoord te gaan met de locatie, kan het voorbereidingsbesluit dan worden verlengd? Een voorbereidingsbesluit kan niet worden verlengd, er moet dan binnen de termijn van zes maanden een nieuw voorbereidingsbesluit worden genomen. Dit loopt ook zes maanden.
- Wat betekent het voorbereidingsbesluit voor andere wenselijke ontwikkelingen op Lage Weide? Het heeft geen gevolgen, het voorbereidingsbesluit richt zich alleen op de windenergiepassage in de PRV.
- De vraag over draagvlak is inmiddels beantwoord. Draagvlak is een politieke keuze die bij de vaststelling van de PRS als een belangrijk criterium is genoemd. In het kader van de Electriciteitswet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening is dit geen juridisch planologische term.
- Wat betekent dit voor de opgave betreffende windenergie? Er ligt een duidelijke afspraak tussen het kabinet en de provincies om 6.000 MW windenergie op land te realiseren en in de provincie Utrecht 65,5 MW. Dit moet de komende jaren worden gerealiseerd, deze discussie zal in de Staten moeten worden gevoerd.

De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan gedeputeerde Krol.

De heer Thonon refereert aan de vertrouwelijkheid en vraagt wat er gebeurt als Energie-U een Wabo omgevingsvergunningaanvraag indient bij de gemeente Utrecht. Wijst de gemeente die vergunningsaanvraag af omdat het bestemmingsplan nog niet klaar is en wat gebeurt er dan? In hoeverre is dan vertrouwelijkheid nodig?

De heer Bekkers heeft de volgende vragen:

- Waarvoor heeft de wetgever het instrument voorbereidingsbesluit ingesteld?
- Wanneer ergens wel draagvlak ontstaat, hoe verloopt dan de procedure?
- Hoe kan een gemeenteraad, bijvoorbeeld die van Vianen, een bestemmingsplan aannemen dat niet in overeenstemming is met de PRV? De provincie herziet de PRV immers pas in een later stadium.
- Stel dat de gemeenteraad van Utrecht het bestemmingsplan niet aanneemt, passen PS dan zo snel mogelijk de PRV aan of worden de gemeenteraadsverkiezingen afgewacht? Spreker zou dit passend vinden, maar hoort graag de mening van de gedeputeerde hierover.

Mevrouw Mineur heeft de volgende vragen:

- Zijn er aanwijzingen dat een energieproducent een aanvraag zal indienen?
- In het stuk staat dat niet is gebleken dat er Europeesrechtelijke risico's zijn. Hoe kan blijken dat die er wel zijn, bestaat er een risico dat een producent een rechtszaak begint?
- Wat de 65,5 MW betreft, hebben GS nagedacht over hoe dit wordt ingevuld?
- Moet de Statenvergadering besloten zijn of mag hij openbaar zijn?
- De gedeputeerde gaf aan dat het voorbereidingsbesluit alleen betrekking heeft op windmolens. Maar hierdoor wordt juist een claim op het gebied gelegd waardoor andere zaken niet kunnen plaatsvinden. Hoe beïnvloedt dit elkaar?

Mevrouw Hoek vraagt wat er gebeurt als er geen voorbereidingsbesluit wordt genomen en wordt afgewacht. Over een half jaar zal er ook geen draagvlak zijn, dan wordt dit uit de PRS geschrapt. Draagvlak staat hoog in het vaandel. Stel dat de Staten het graag willen en de bouw van windmolens kunnen doorvoeren, wordt de provincie dan niet als een onbetrouwbaar bestuurder gezien?

In Utrecht is de situatie zo dat er een structuurvisie ligt waarin de molens wel zijn toegestaan en een bestemmingsplan waarin de molens niet zijn toegestaan, stelt de heer De Heer. Als zich dinsdag iemand aandient bij de gemeente, dan zal de gemeente stellen dat tot 3 december moet worden gewacht tot een beslissing over die aanvraag. Dus de kans is erg klein dat er woensdag iemand zich bij de provincie meldt. Is geheimhouding dan wel nodig?

Eenzijds zegt de gedeputeerde dat tot 3 december moet worden afgewacht, dan is eventueel een initiatiefnemer aan zet om te vragen om een inpassingsplan. Anderzijds wijst de gedeputeerde echter op het risico dat wordt gelopen tot woensdag. De heer Van der Steeg hoort graag een toelichting op de noodzaak van geheimhouding.

Spreker dankt de gedeputeerde voor de schriftelijke beantwoording van de vragen van zijn fractie.

Mevrouw Blom vraagt naar het verschil tussen 'voorkeur voor draagvlak', 'draagvlak dient te bestaan' en 'het uitgangspunt van expliciet draagvlak'. In het Statenvoorstel worden deze beschrijvingen alle gebruikt. In de interpretatie van haar fractie liggen hier verschillen. Hoeveel andere locaties resteren en waar verwachten GS draagvlak? Ook in Vianen kan over enige maanden het draagvlak verdwenen zijn.

In de PRS is een aantal locaties opgenomen. Mevrouw Doornenbal begrijpt dat aan enkele hiervan de voorwaarde van draagvlak is gekoppeld. Wat gebeurt er met de locaties die niet voorwaardelijk aan draagvlak zijn gesteld en waarbij de gemeenteraden nu zeggen het draagvlak in te trekken naar aanleiding van de gang van zaken rond Lage Weide?

Gedeputeerde Krol laat weten dat, als de omgevingsvergunningaanvraag klaar is en het bestemmingsplan dit toelaat, de vergunning moet worden afgegeven.

Dit soort besluiten wordt op provinciaal niveau niet vaak genomen, gemeenten kennen het begrip voorbereidingsbesluit beter: hiermee probeert men ongewenste ontwikkelingen tegen te houden die wel in een bestemmingsplan passen. De normale gang van zaken is dat een conservatoir besluit in vertrouwelijkheid wordt genomen, vanwege het risico dat iemand iets onderneemt in de periode tussen besluitvorming en publicatie. Spreker schat dit risico beperkt in, maar het is van belang dat de Staten hiervan op de hoogte zijn. GS hebben geen enkele moeite met het in openbaarheid voeren van de discussie, dat scheelt veel discussie over orde. Maar men neemt daarbij een klein risico.

Mevrouw Mineur vraagt de gedeputeerde om kort het ‘worst case scenario’ te schetsen.

Gedeputeerde Krol licht toe dat het theoretisch kan dat een aanvraag die er ligt, morgen aan het college van B&W wordt voorgelegd, waarbij B&W stellen dat de aanvraag wel aangehouden of afgewezen moet worden omdat er nog geen raadsbesluit is genomen. Na een afwijzing ligt vervolgens de route naar de provincie open. Dan kan het eerder genoemde, door de Staten ongewenste, scenario volgen.

De heer Bekkers vraagt de gedeputeerde om aan te geven wie die iemand is. Dit kan alleen het college van B&W van de gemeente Utrecht zijn.

Gedeputeerde Krol geeft aan dat er een initiatiefnemer moet zijn die de gemeente vraagt het bestemmingsplan te wijzigen om windmolens mogelijk te maken. Dit kan Energie-U en elke andere initiatiefnemer zijn. Spreker meent dat er niet alleen een afwijzing van B&W maar van de raad moet komen, het is dus een wat theoretisch risico.

Gedeputeerde Krol beantwoordt de vragen van GroenLinks als volgt:

- Het voorbereidingsbesluit is bedoeld om ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen te blokkeren. Een windenergielocatie is een ongewenste ontwikkeling omdat hij niet voldoet aan het criterium dat de Staten hebben gesteld. Meer fracties, SP en VVD, spraken over risico's hierbij. Een voorbereidingsbesluit is een niet appelabel besluit: er is geen discussie over mogelijk. Ditzelfde geldt voor de veranderingen in de PRV. Er is aan dit besluit geen juridisch, financieel of ander risico.
- Ook de CDA- en PvdA-fractie vroegen ernaar: er is een aantal locaties specifiek benoemd in de PRV. De oude streekplanlocaties zijn alleen opgenomen in de PRS als ruimtelijke nader af te wegen locaties indien daarvoor draagvlak bestaat. Er zijn dus ook locaties die op dit moment niet afdwingbaar zijn, maar die als een soort reservering zijn opgenomen: als gemeenten aangeven windmolens te willen plaatsen, kunnen zij daarmee aan de slag. Als het een locatie betreft die tot de ruimtelijke reserveringen van de PRS behoort, moeten de Staten daarover een besluit nemen, waarna het in de PRV mogelijk worden gemaakt. Dit doet zich voor bij de gemeente Vianen.

Natuurlijk bestaat de kans dat er na de gemeenteraadsverkiezingen een nieuw college komt dat deze beslissing terugdraait.

Bij de vaststelling van de PRS is een motie van de Staten aangenomen waarin wordt gesteld dat GS er met enige regelmaat alert op moeten zijn dat in 2020 de 65,5 MW wordt bereikt. Het college is voornemens dit te doen zodat elk jaar hierover helderheid gegeven kan worden aan de Staten.

- In reactie op de vraag van de SP benadrukt de gedeputeerde dat het voorbereidingsbesluit zich alleen richt op windenergie. In de PRV is wel opgenomen dat de Staten geen zaken goedkeuren op Lage Weide die windmolens in de weg zitten.
- De Statenvergadering mag openbaar zijn.
- In antwoord op de vragen van 50PLUS licht de gedeputeerde toe dat de gemeenteraad van Utrecht vermoedelijk op 3 december een besluit neemt dat mag worden opgevat als een afwijzing van een aanvraag. Wanneer men daarna naar de provincie komt, is de keuze daarover niet meer te maken. Als de Staten de komende maanden de regie willen houden om hierin een keuze te maken, dan moeten de Staten een voorbereidingsbesluit nemen. Dit kan altijd worden ingetrokken.

Wordt zes maanden niets gedaan, dan is het voorbereidingsbesluit niet meer geldig. In die periode moet de PRV eigenlijk worden herzien. De mogelijkheid is er dat de gemeenteraad van Utrecht zich bedenkt, dan wordt de PRV niet herzien en wordt het voorbereidingsbesluit weer ingetrokken. Eventueel kan een nieuw voorbereidingsbesluit worden genomen, in afwachting van een afronding van het proces.

Mevrouw Blom wijst erop dat de gedeputeerde in het interpellatiedebat op 4 november het volgende heeft gezegd: ‘Besluitvorming in commissie en raad heeft nog niet plaatsgevonden. Het zou ernstig voor onze beurt spreken zijn als wij daar, al is het maar verbaal, op zouden interveniëren. We horen af te wachten welke politieke besluitvorming plaatsvindt.’ Het getuigt van betrouwbaarheid naar burgers of bedrijven toe dat, als zoiets in het openbaar wordt gezegd, het ook wordt nagevolgd. Gedeputeerde Krol memoreert dat de interpellatie van de PVV inhield dat er een besluit over moest worden genomen. Op dat moment was dat echter niet mogelijk. De gedeputeerde heeft toen de genoemde woorden uitgesproken. Hij is echter zijn bijdrage geëindigd met de opmerking dat GS zouden nagaan hoe de situatie lag en dat GS alle informatie aan de Staten zouden voorleggen. GS zouden er in ieder geval voor zorgen dat de Staten niet in onomkeerbare situaties terechtkomen. Op dit moment is alles uitgezocht en dit leidt ertoe dat niet kan worden gewacht met het voorbereidingsbesluit tot de gemeenteraad van Utrecht een besluit neemt, al zou dat mooier en betrouwbaarder ogen. Dan zouden Staten zichzelf de ruimte om te kiezen ontnemen. Het college wil de Staten in alle eerlijkheid en openheid de twee mogelijke routes voorleggen. De Staten kan natuurlijk tegen een voorbereidingsbesluit stemmen.

De vragen van de ChristenUnie en de PvdD zijn inmiddels beantwoord.

- PvdA en CDA vroegen naar de verschillen in formulering van het begrip draagvlak. De PRS is door de Staten vastgesteld. Hierin staat ‘bij voorkeur draagvlak’ omdat in een PRS niet kan worden gesteld dat er draagvlak moet zijn. Dit is de meest dwingende formulering. Als PS daaraan invulling willen geven, dan moeten de Staten instemmen met het voorstel van GS. In het coalitieakkoord staat ‘deze locaties voegen wij toe aan de PRV mits daarvoor draagvlak bestaat’.

Mevrouw Mineur herinnert aan haar vraag of er aanwijzingen zijn dat een energieproducent snel een aanvraag wil indienen. Zij informeert of er een risico bestaat dat hierover rechtszaken zullen volgen.

De heer Bekkers herinnert aan zijn vraag of het de bedoeling is dat de Staten het voorbereidingsbesluit pas effectueren na de gemeenteraadsverkiezingen en de vorming van een nieuw college in 2014.

Aanvullend op de vraag van de SP vraagt hij of, als er een initiatiefnemer is die dit voor woensdag wil regelen, het college van B&W van Utrecht bereid moet zijn om dat direct op de agenda te zetten en diezelfde avond een raadsvergadering moet plannen (waarbij het de vraag is of de Gemeentewet hier niet in een termijn voorziet).

Gedeputeerde Krol licht toe dat het een klein, theoretisch risico is. Er is één aanvraag, Energie-U zou dit dan voor woensdag moeten doen. De Staten beslissen hierover.

Het is niet mogelijk om nu een voorbereidingsbesluit te nemen en vervolgens enkele maanden niets te doen. Er zal een aantal voorbereidende werkzaamheden moeten worden gestart, zo moet worden verklaard dat de PRV wordt herzien. Hiervoor is een heel traject nodig. De gedeputeerde zou het verstandig vinden om tot definitieve besluitvorming over de herziening van de PRV te komen voordat het voorbereidingsbesluit verloopt en nadat hier door de gemeentelijke politiek in Utrecht nog eens goed naar wordt gekeken. Het zou immers het mooiste zijn als de gemeente Utrecht hier een eigen verantwoordelijkheid in zou nemen.

Het besluit van deze avond is niet een appelabel besluit, de provincie loopt in juridische zin geen enkel risico.

Mevrouw Mineur wijst erop dat er staat: 'Er is niet gebleken dat er Europeesrechtelijke risico's zijn'. Zij vraagt waarom hier niet staat dat er geen Europese risico's zijn.

Gedeputeerde Krol licht toe dat dit een standaardvraag is die altijd moet worden ingevuld.

De voorzitter memoreert dat, tenzij de ingelaste Statenvergadering erg lang duurt, er nog een reguliere RGW-vergadering zal volgen met waarschijnlijk een aangepaste agenda.